

บทคัดย่อภาษาไทย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของเศรษฐกิจนอกระบบต่อเศรษฐกิจเมือง : กรณีศึกษาการค้าอาหารข้างทางในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด “ความไม่เป็นทางการ” (Informality) และบทบาทที่มีต่อเมือง 2) เพื่อศึกษาภาคปฏิบัติการของ “ความไม่เป็นทางการ” (Informality) และบทบาทที่มีต่อเมือง โดยใช้การค้าข้างทางเป็นกรณีศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนะนโยบายการบริหารจัดการความไม่เป็นทางการที่สอดคล้องกับสภาพความจริง โดยใช้การค้าอาหารข้างทางเป็นกรณีศึกษา วิธีการศึกษาเป็นแนวผสมวิธี กลุ่มเป้าหมายของการการศึกษา ได้แก่ ผู้ค้าแผงลอยอาหาร ผู้ซื้อ และผู้ค้าในแหล่งวัดฤดูบิ เขตที่ศึกษา คือ เขตพระนคร บางรัก และ บางกะปิ การศึกษาเชิงสำรวจ กำหนดตัวอย่างผู้ค้าเขตละ 50 ตัวอย่าง รวมเป็น 150 ตัวอย่าง ผู้บริโภค กำหนดตัวอย่างเขตละ 100 ตัวอย่าง รวมเป็น 300 ตัวอย่าง ผู้ขายในแหล่งวัดฤดูบิกำหนดไว้ขั้นต่ำเขตละ 50 ตัวอย่าง ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพใช้วิธีสัมภาษณ์ (เชิงลึก) เพื่อจัดทำกรณีศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดความไม่เป็นทางการสามารถพิจารณาได้ทั้งจากความเป็นสถานะและวาทกรรม ในภาพกว้าง “ความเป็นสถานะ” เป็นวิธีการประกอบอาชีพที่ไม่อยู่การกำกับของรัฐ และมีความเชื่อมโยงกับ “ความเป็นทางการ” อย่างใกล้ชิด ส่วนในแง่ “วาทกรรม” นั้น “ความไม่เป็นทางการ” สะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างการประกอบอาชีพในประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน ถูกเชื่อมโยงกับความไม่พัฒนาและเป็นเครื่องมือในการเบียดขับการประกอบอาชีพ แม้ในความเป็นจริง สถานะความเป็นทางการปรากฏชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับในการจ้างงาน ภาคปฏิบัติการของความไม่เป็นทางการปรากฏชัดเจนในวิธีการประกอบอาชีพและการถูกเบียดขับการศึกษายังพบว่า “ความไม่เป็นทางการ” ในมิติต่างๆแทรกอยู่ในวิถีของผู้ประกอบอาชีพ ผลการศึกษายืนยันความสำคัญของการค้าข้างทางทั้งในบทบาทการสร้างงาน แก้ไขปัญหาการไม่มีงานทำ และ สร้างความมั่นคงทางอาหารให้ชาวกรุงเทพมหานคร รวมถึงความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานกับแหล่งวัดฤดูบิ ทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมืองรวมทั้งเศรษฐกิจฐานราก ข้อเสนอสำคัญจากการศึกษา คือ นโยบายการบริหารจัดการ “ความไม่เป็นทางการ” ควรเริ่มต้นจาก ความเข้าใจ “ความไม่เป็นทางการ” ทั้งสองระดับ คือในฐานะ “สถานะ” และ “วาทกรรม” นโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง ควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกับธรรมชาติและความสำคัญของความไม่เป็นทางการ รวมทั้งมูลค่าและคุณค่าของการค้าข้างทาง ใช้ประโยชน์จากความไม่เป็นทางการในการสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยกำกับดูแลอย่างเหมาะสม และสนับสนุนให้รัฐบาลทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นได้รับประโยชน์ตามที่ควรจะได้รับ สนับสนุนนโยบายสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยเป็นนโยบายที่เชื่อมต่อกับการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการคุ้มครองทางสังคม เป็นนโยบายทั้งในระดับมุ่งแก้ไขความยากจน และ ขยายการประกอบอาชีพ นโยบายนี้จะส่งผลถึงความมั่นคงด้านอาชีพให้ผู้ค้าในตลาด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทาน และ ความมั่นคงทางอาหารให้

ชาวกรุงเทพมหานคร ควรให้โอกาสประชาชนประกอบอาชีพ ด้วยการลดมาตรการเบียดขับที่ลดโอกาสในการประกอบอาชีพ เพิ่มมาตรการที่สนับสนุนการประกอบอาชีพ ทั้งในด้านพื้นที่ ด้านโครงสร้าง และ ด้านการศึกษา โดยพิจารณาเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะห่วงโซ่อุปทานที่อยู่ในเมือง กำกับดูแลการประกอบอาชีพอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง เปิดโอกาสค้าอาหารข้างทางในการฟื้นฟูเศรษฐกิจอันเป็นผลจากโรคระบาด ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากเป็นเศรษฐกิจฐานราก และมีความเชื่อมโยงกับหน่วยเศรษฐกิจจำนวนมาก

Abstract

The objectives of the research on “The Role of Informal Economy in Urban Economy – Case Study of Street Food in Bangkok Metropolis” are threefold: 1) to study the concept of “informality” and its role in the urban area, 2) to study the practice of “informality” and its role in the urban area, using street food as a case study, and 3) to make policy recommendations on the management of informality, again using street food as a case study. The study entails a mixed-method approach. The target groups are street food vendors, buyers and vendors in the raw material sources in the districts of Phra Nakhon, Bang Rak and Bang Kapi. This is a survey research, covering 50 vendors from each district, thus totaling 150, 100 consumers from each district, totaling 300, and 50 vendors in the raw material sources. The qualitative approach involves (in-depth) interviews as part of the case study.

The finding reveals that informality can be considered a state of being as well as a rhetoric. In broad terms, “the state of being” refers to the livelihood outside the government supervision and is closely connected to something akin to “formality”. In terms of rhetoric, on the other hand, “informality” reflects differences in the livelihoods in countries with different levels of development and is associated with underdevelopment, serving as a tool of occupational exclusion. In reality, while formality has become increasingly more apparent in employment, the informal practice is equally evident, if not more so. With regard to exclusion, the study also finds “informality” in several aspects of the lifestyle of the workers. The finding confirms the significance of street food trade in generating employment, easing off unemployment, and creating food security to the inhabitants of Bangkok. It also reveals the connection between the supply chain and the source of raw material. All this reiterates its significance to urban economy, including grassroot economy. The following are some of the recommendations proposed by this study. The policy designed to manage “informality” should start with the understanding of “informality” as both “the state of being” and “rhetoric”. Such a policy should truly reflect the reality, attaching importance to the nature and significance of informality, volume and value of street trade. It should utilize the informal aspect in the generation of employment and job creation with proper supervision. Besides, it should be able to

support the government at the central as well as local levels in reaping its greatest possible benefits, through greater employment and job creation. The policy will link the work of all the agencies concerned, including social protection. In this regard, it is geared toward poverty reduction and a greater spectrum of employment. It will have an impact on food security for Bangkok inhabitants. It should aim to provide people with greater work opportunities through minimizing occupational exclusion and increasing work-supporting measures, providing proper space, structure and educational information. Consideration should be given to the connection between supply chains, especially those located in the urban areas. Occupational supervision should be provided in a comprehensive and continuous manner, allowing for street food trade to economically recover from the ravages of the pandemic. This must be done in cooperation with other agencies, as street trade is a grassroots economy connected to a large number of other economic units.